

Type dokument:	Gjelder for:	Dato vedtatt:	Sist revidert:	Versjon:
Konsernpolicy	Alle ansatte	12.12.2023	12.12.2023	1.0
Beslutningsmyndighet:	Dokumenteier:	Implementeringsansvar:		Språk:
Konsernledelse	Konserndirektør kommunikasjon og bærekraft	Innkjøp og Bærekraft		Norsk

Policy for materialbruk

Formål

Beskrive GKs policy knyttet til bruk av materialer i produkter og komponenter.

Ansvar

Det er konserndirektør for kommunikasjon og bærekraft som har ansvar for denne policyen.

Implementeringsansvar ligger hos Innkjøp i landorganisasjonene, med faglig støtte fra Bærekraft.

Innledning

Valg av og bruk av materialer i produkter og komponenter er en viktig del av det å drive ansvarlig og seriøs virksomhet i bygg- og anleggsnæringen. GKs hovedvirksomhet er installasjon, rehabilitering, drift og vedlikehold av tekniske installasjoner i alle typer bygg, og innebærer utstrakt innkjøpsvirksomhet for alle fagområder. Det er av stor økonomisk, sosial og miljømessig betydning hvor og hvordan produktene vi kjøper inn er produsert. Hvordan materialene og produktene forvaltes gjennom livsløpet blir også stadig viktigere for å minske negativ påvirkning på klima og miljø, og bidra til at vi kan operere innenfor planetens tålegrenser.

GK følger gjeldende lover og forskrifter for etisk handel, og handler på en bærekraftig og sosialt ansvarlig måte. Etisk handel bidrar til at varer og tjenester produseres i tråd med internasjonalt anerkjente standarder for menneskerettigheter, arbeidsforhold og miljøhensyn.

GK skal benytte leverandører som overholder de samme etiske prinsippene som oss selv og som bekrefter dette gjennom å signere vår adferdskode for leverandører (supplier code of conduct).

Prinsipper for valg av materialer

GK sine tjenester, produkter og prosesser optimaliseres for å forbruke energi, naturressurser og råmaterialer så effektivt som mulig, og for å minimere volumet av avfall og reststoffer. Som hovedprinsipp skal GK unngå materialer og metoder som involverer risiko for miljø og klima der hvor andre tilgjengelige og funksjonelle alternativer eksisterer.

Dette innebærer at:

- GK skal støtte en føre-var-tilnærming til miljøutfordringer, og oppmuntre til utvikling og bruk av miljøvennlig teknologi og materialer.
- Vi skal utvise særlig aktsomhet ved bruk av materialer som kan innebære høy risiko for miljø, klima, menneskerettigheter og arbeidsforhold i verdikjeden.
- Vi skal tilstrebe å velge materialer og produkter der verdikjeden kan dokumenteres helt tilbake til råvarenivå.

- Vi skal bidra til å stanse avskoging og konvertering av naturlige økosystemer forbundet med vårt kjøp av varer og tjenester.
- Vi skal søke å benytte sirkulære ressurser via ombruk eller materialgjenvinning, og være en pådriver for sirkulære verdikjeder med mål om å fase ut bruken av førstegangsressurser der dette er mulig.
- Vi skal søke å i størst mulig grad å kjøpe tredjepartssertifiserte produkter for å sikre at kravene vi stiller til kvalitet, miljø og sosialt ansvar knyttet til våre materialer etterleves.
- For å bidra til økt bruk av lokalt produserte materialer skal vi der det er relevant handle fra Norden og Europa fremfor øvrige verdensdeler.

Materialgrupper med særlig høy risiko

GK og våre innkjøpere skal utvise særlig aktsomhet ved innkjøp av følgende materialgrupper som er identifisert å ha høy sosial eller miljømessig risiko knyttet til utvinning, foredling, bruk eller avhending:

- Metaller som stål, aluminium og kobber
- Mineraler, herunder spesielt såkalte konfliktmineraler eller 3TG-mineraler som tinn, tantalum, tungsten, gull og kobolt
- Polysilisium eller polysilikoner som ofte finnes i solcellepaneler
- Kuldemedier
- Teknologikomponenter og sammensatte spesialkomponenter for blant annet byggautomasjon, byggt teknologi og VVS
- Trevirke, med særlig fokus på å kjøpe sertifisert trevirke og unngå regnskogtømmer

I tillegg skal GK følge med på utviklingen innenfor våre material- og produktkategorier og søke å raskt fange opp risiko knyttet til innkjøp for nye produktgrupper og tjenesteområder. DFØs høyrisikoliste¹ er en god kilde til informasjon om risiko knyttet til menneskerettigheter for produktgrupper. For helse- og miljøskadelige stoffer henvises det til kandidatlisten for stoffer som vurderes omfattet av RoHS-direktivet og REACH-forordningen².

Metaller

Metallindustri og gruvedrift står for en betydelig del av verdens miljø- og klimapåvirkning, i tillegg til at de ofte er assosiert med høy risiko for dårlige arbeidsforhold og brudd på menneskerettigheter. Stål og aluminium er viktige innsatsfaktorer i GKs leveranser. Vi skal stimulere til bruk av resirkulerte metaller produsert med så lavt karbonfotavtrykk som mulig. Ved innkjøp av metaller og metallprodukter som for eksempel kanaler og rister, skal det legges vekt på å benytte minst mulig førstegangsressurs, og en høy grad av gjenvunnet materiale. GK definerer gjenvunnet materiale som gjenvinning av materialer og produkter som har vært i bruk, såkalt «post consumer recycling» og det er kun denne andelen som skal telle som gjenvunnet. Fordi metallindustri er svært energikrevende skal vi etterspørre metallprodukter produsert med fornybar energi. I tillegg skal vi søke å ombruke disse produktene der det er mulig.

Der vi kjøper inn ferdig produkt skal vi etterspørre opprinnelsesland for råvaren og hvor den er videreforedlet, med mål om å kartlegge verdikjeden tilbake til råvarenivå gjennom EPD-er. For aluminium skal vi oppfordre leverandørene til å bli ASI-sertifisert eller bruke råstoff fra ASI-sertifiserte leverandører eller tilsvarende tredjepartssertifiseringer. For stål skal vi oppfordre til å bruke leverandører med sertifisering «Responsible Steel» eller tilsvarende tredjepartssertifisering.

3TG mineraler (konfliktmineraler)

Begrepet «konfliktmineraler» beskriver de fire grunnstoffene tinn, tantal, wolfram og gull, og omtales vanligvis som 3TG. Disse klassifiseres som «konfliktmineraler» dersom inntekter fra handel med

¹ https://anskaffelser.no/berekraftige-anskaffingar/menneskerettigheter/hoyrisikolisten#anchorTOC_DF%C3%98s_h%C3%B8yrisikoliste_1

² <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/kjemikalier/reach/reach-kandidatlista-svhc-lista/>

mineralene brukes til å finansiere væpnet konflikt i Den demokratiske republikken Kongo (DRC) og nabolandene (DRC-regionen). Konfliktmineraler kan finnes i alle typer elektroniske enheter, blant annet mobiltelefoner, bærbare PC-er, aggregater og andre aktive komponenter.

GKs produkt- og materialleverandører som leverer produkter som inneholder 3TG mineraler skal gjennomføre [due diligence](#) i sin verdikjede og rapportere på mineralenes opprinnelse etter en internasjonalt anerkjent standard som CMRT eller tilsvarende. Leverandørene oppfordres til å anskaffe mineraler fra CFSI-sertifiserte smelteverk og utvise varsomhet med ikke-sertifiserte smelteverk.

Solcellepaneler og polysilisium

Fornybar energi er viktig for GK, men det skal ikke gå på bekostning av ansvarlighet i verdikjeden. Vi vet at både utvinning og videreforedling av silisium og polysilikoner er assosiert med alvorlige menneskerettighetsbrudd som tvangsarbeid. Det skal derfor utvises særlig aktsomhet ved innkjøp av materialer produsert i Kina, og vi skal alltid følge opp leverandører som benytter underleverandører fra Xinjiang-provinsen, provinser som grenser til Xinjiang eller andre regioner med høy risiko for tvangsarbeid³. Vi skal kreve at alle våre leverandører av solcellepaneler aktivt ber sine underleverandører unngå å benytte produsenter i Xinjiang som deltar i myndighetenes sysselsettingsprogrammer for Uygurer. GK skal ikke med viten benytte solcellepaneler som inneholder materialer som er produsert med tvangsarbeid.

GK skal dersom det er mulig, søke å kjøpe solcellepaneler fra produsenter utenfor Kina, i hovedsak i Europa.

Kuldemedier

Mange kuldemedier er potente klimagasser som kan bidra til global oppvarming dersom de lekker ut av anleggene de er installert i. GK skal bidra til utfasing av HFK-gasser (hydrofluorkarbon) og kuldemedier med høyt globalt oppvarmingspotensial (GWP). Naturlige kuldemedier skal være førstevalget dersom dette sikkert kan benyttes i kundens anlegg. Fluorgasser (HFO og HFK) med lav GWP kan benyttes der dette gjøres uten å forringe energieffektiviteten. GK skal jobbe for å redusere kuldemediemengden i hver kjølemaskin, varmepumpe og system, samt redusere lekkasjegraden i form av bedre produkter, lekkasjevakter og lekkasjesøking. Kvalifisert GK-personell skal ta hånd om kuldemediet ved reparasjon og destruksjon. F-gasser skal alltid håndteres av F-gass-sertifiserte kuldeteknikere.

Kjemikalieinnhold og farlige stoffer i teknologikomponenter og VVS-installasjoner

GK plikter å beskytte det ytre miljøet ved å redusere miljøgifter. Enkelte produkttyper kan ha særlig risiko for å inneholde stoffer som omfattes av REACH-regelverket for kjemikalier og RoHS-direktivet for bruk av farlige stoff i elektrisk og elektronisk utstyr som fastsetter regler om begrensning av visse farlige stoffer, herunder bly og kadmium, i elektriske og elektroniske produkter (EE-produkter).

VVS-produkter med komplekse komponentsammensetninger har historisk hatt risiko for å inneholde stoffer som i dag er begrenset eller forbudt, og dette må derfor tas med i vurderingen ved ombruk av komponenter av denne typen.

Perfluorerte stoffer (PFAS-er) er svært stabile og hoper seg opp i mennesker og miljø over hele verden, og kalles derfor «evighetskjemikalier». Produsenter skal ikke benytte PFAS, PFOA eller PFOS i sine produkter til GK og potensielle ombruksvarer som kan inneholde disse stoffene skal ikke benyttes i GKs prosjekter.

Produsenter som benytter kjemikalier og stoffer som er omfattet av RoHS eller REACH plikter å dokumentere overfor GK at stoffene er tillatt og registrert i ECHA-databasen. Produsenten plikter å varsle GK umiddelbart dersom de benytter stoffer som legges til på kandidatlisten for å innlemmes i RoHS eller

³ <https://www.shu.ac.uk/helena-kennedy-centre-international-justice/research-and-projects/all-projects/over-exposed>

REACH. Virksomheter som omsetter eller bruker stoffer som finnes på kandidatlisten bør snarest starte arbeidet med å vurdere om disse stoffene kan erstattes med mindre helse- og miljøskadelige stoffer eller alternativ teknologi.

Trevirke

GK benytter i liten grad trevirke i våre prosjekter, men det kjøpes inn varer med trevirke til synlig VVS for større prosjekter. Vi skal stille strenge krav ved kjøp av trevarer og interiør som inneholder trevarer, samt jobbe aktivt for å øke bevisstheten omkring konsekvenser av avskoging hos våre leverandører av slike produkter. GK skal kjøpe varer som er FSC, PEFC eller SFI sertifisert, og unngå alle tropiske tresorter (også de som er miljømerket eller kommer fra plantasjoner). Sponbaserte produkter skal også oppgi type treverk og opprinnelsesland, samt være sertifiserte.

Plast

GK søker å minske bruken av engangsplast og plast som kan havne i naturen grunnet produktets korte levetid. For produkter med lang levetid, som for eksempel rør, kan plast (polypropylen) være et godt alternativ med lavere klimagassutslipp enn for eksempel støpejern. GK oppfordrer leverandører av plastprodukter med lang levetid til å utforske alternativer og på sikt tilby fossilfrie alternativer til plast og vurdere mulighetene for å benytte resirkulert plast.

Emballasje

GK skal være en aktiv pådriver for å minimere unødvendig bruk av emballasje, og ta grep for å sikre at emballasjematerialer gjenvinnes slik at de ikke havner på avveie og skader miljøet. GK skal oppfordre sine leverandører til å jobbe med emballasjeminimering og benytte ombrukbar emballasje. Der ombrukbar emballasje ikke er et godt alternativ, skal det benyttes resirkulerte og resirkulerbare materialer med tydelig merking for å sikre rett sortering. Målet er å bruke rett emballasje til rett produkt, og ambisjonen om emballasjeminimering må ikke gå på bekostning av kvalitet og sikkerhet i frakten av produkter og materialer. GK og våre leverandører skal være med i godkjent produsentansvarsordning for emballasje, som for eksempel Grønt Punkt eller liknende ordninger.